

Filyanina L.A. International legal aspects of legal assistance in criminal proceedings. The main purpose of national and international policy of providing legal assistance in criminal proceedings is the establishment of an effective system of cooperation between law enforcement agencies in preventing, combating and searching persons who committed acts falling under the international nature of a crime, revealing and overcoming social conditions and consequences, providing of implementation of one of the basic principles of obligatory liability of guilty persons who committed them.

Analysis of practice and scientific research shows that the main cause of the process of criminalization of society is the sphere of social and economic relations. Criminogenic potential creates diverse in nature phenomena and trends in this area.

The author determined that the legal assistance in criminal proceedings is carried out with the participation of the Commissioner (central) agency of Ukraine. A list of these agencies is presented in art. 545 of the Criminal Procedural Code of Ukraine.

The paper examines the conditions that have to create an unfavorable basis for international crime and, consequently, to minimize it as much as possible to complicate the conduct of international criminal operations. The attention is paid that the cooperation of nations to provide legal assistance in criminal proceedings is not the only condition for crime fighting, but also an important preventive measure. The nations realize that no one of them is immune to penetration of transnational crime, and understand the urgent need to unite efforts to develop a flexible and uniform use of enforcement space that will contribute to any kind of limitation for criminal offenses.

The conclusion is made that the international legal assistance in criminal proceedings is based on bilateral or multilateral agreements but in accordance with the national legislation of the counterparty based on law of the initiator.

Keywords: *criminal proceedings, international legal assistance.*

Надійшла до редакції 26.03.2013

С.І. Халимон

кандидат юридичних наук
(Чернігівський юридичний
коледж ДПтС України)

УДК 343.3 : 343.985

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ОРГАНАХ І УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Проаналізовано принципи конфіденційного співробітництва в органах і установах виконання покарань та їх реалізацію. Визначено систему принципів конфіденційного співробітництва в органах і установах виконання покарань.

Ключові слова: *конфіденційне співробітництво, принципи, негласний апарат, органи і установи виконання покарань.*

Постановка проблеми. Як будь-яка правова наука, оперативно-розшукова діяльність (далі – ОРД) базується на відповідних керівних ідеях, вироблених практикою і закріплених у нормах законодавства про ОРД. Згідно зі ст. 4 Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність”, ОРД ґрунтується на принципах верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини [19].

Очевидно, що принципи конфіденційного співробітництва в органах і

установах виконання покарань мають відповідати принципам ОРД. Тож для вирішення окресленого завдання необхідно розкрити систему принципів ОРД.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблема принципів ОРД досить повно досліджена в теорії. До них відносять поєднання негласних і гласних заходів у боротьбі зі злочинністю; дотримання конспірації; наступальність при здійсненні оперативно-розшукових заходів; чіткий поділ функцій і взаємодію оперативних служб (апаратів) між собою, з іншими службами, а також з іншими державними органами, що виконують функції боротьби зі злочинністю. Вони є, по суті, і принципами права, оскільки прямо або побічно закріплені в підзаконних нормативно-правових актах, що регламентують ОРД [5, с. 25].

Теоретики оперативно-розшукового права К. К. Горяїнов, В. С. Овчинський, Г. К. Сінілов, А. Ю. Шумілов вважають, що принципи ОРД мають не лише теоретико-пізнавальне, а й прикладне значення. Саме принципи визначають поведінку суб'єктів ОРД, коли прогалини в законодавстві спричиняють сумніви у тому, як потрібно діяти в тій чи іншій ситуації [14, с. 18].

Систему принципів ОРД досить докладно дослідив у своїй дисертації В. Л. Грохольський, зазначивши, що система принципів ОРД – це складна і динамічна структура нормативно-правових вимог та приписів, зв'язків і відносин, оптимального співвідношення і взаємозв'язку, які мають визначальне, принципове значення для ОРД й специфічне віддзеркалення у процесі проведення гласних та негласних заходів і застосування оперативно-технічних засобів [7, с. 7].

З точки зору гносеології, підкреслює А. Колодій, категорія „принцип” тісно пов'язана з категоріями „закономірність” і „сутність”. Поняття „принцип” співвідноситься з категорією „ідея” у тому випадку, коли під останньою філософи розуміють внутрішню логіку, закон існування об'єкта, те, що складає його внутрішню сутність [9, с. 16–17]. У найширшому розумінні принцип є начало, вихідний пункт, становлення буття – у даному випадку існування тієї чи іншої діяльності. Даного положення, в основному, і дотримуються вчені-правознавці. Зокрема, А. Денисов наголошує, що правові принципи являють собою правові ідеї, які пронизують все право в цілому чи окремі групи правових норм, інститутів чи галузей права. Це ті ідеї, які надають праву єдності змісту [10, с. 250]. А. Колодій вважає принципи права такими правовими явищами, які безпосередньо пов'язують зміст права з його соціальними основами – тими закономірностями суспільного життя, на яких дана правова система побудована і які вона закріплює. Принципи права є формою суспільної свідомості, яка здійснює ідейний, інформаційно-виховний вплив загального характеру, тобто виконує функцію загального закріплення суспільних відносин, що і дає можливість розглянути їх з позиції певних ідей, керівних основ [9, с. 21].

О. Ф. Скакун визначає принципи права як об'єктивно властиві праву відправні засади, безперечні вимоги (позитивні зобов'язання), котрі висуваються до учасників суспільних відносин з метою гармонійного поєднан-

ня індивідуальних, групових і суспільних інтересів [23, с. 240].

Отже, принципи права – це керівні начала, ідеї, які характеризують його зміст і створюють основу для розуміння правової системи даної держави. У теорії права принципи прийнято класифікувати у такі групи: а) загальні; б) галузеві; в) міжгалузеві.

Закон України „Про оперативно-розшукову діяльність” визначає лише найбільш загальні, принципові вказівки щодо проведення суб’єктами ОРД гласних і негласних розвідувальних і контррозвідувальних заходів, здійснюваних з використанням оперативних та оперативно-технічних засобів. При цьому принципи конфіденційного співробітництва залишилися поза увагою законодавця, у зв’язку з чим їх розробка і тлумачення віддані на відкуп доктрині оперативно-розшукового права [22, с. 196].

Авторський колектив навчального посібника „Оперативно-розшукова діяльність” вважає, що принципи ОРД можна поділити на конституційні, загальні та спеціальні [13, с. 22]. У підручнику „Оперативно-розшукова діяльність” за загальною редакцією О. М. Бандурки виокремлено дві групи принципів ОРД: загальноправові та галузеві [1]. В. Л. Грохольський до принципів ОРД відносить конституційні, загальні (організаційно-управлінські) і спеціальні принципи [7, с. 7].

Виходячи зі змісту ст. 4 Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність”, О. М. Бандурка, Б. І. Бараненко, Е. О. Дідоренко, О. Ф. Долженков, А. Ф. Думко та інші науковці виокремлюють три загальні принципи цієї діяльності (законність, дотримання прав і свобод людини, взаємодія з органами управління і населенням) [1, с. 58; 15, с. 31–33; 2, с. 515–517; 8, с. 60–63].

І. П. Козаченко, Я. Ю. Кондратьєв, В. П. Пилипчук, В. Л. Регульський, Р. А. Халілев, А. М. Щуровський, В. А. Ященко та інші вчені конкретизують принцип дотримання прав і свобод людини шляхом його поділу на частини з посиланням на ст. 28–32 Конституції України. На основі цього вчені виділяють конституційні принципи ОРД, до яких відносять: принцип особистої недоторканності людини і громадянина; принцип недоторканності житла; принцип таємниці листування, принцип таємниці телефонних переговорів, телеграфної та іншої кореспонденції; принцип поваги до гідності особи; принцип невтручання в особисте і сімейне життя особи [6; 15; 18; 20; 26].

Однією із ключових груп принципів є галузеві принципи ОРД. У спеціальній літературі з приводу їх переліку до сьогодні відсутня єдність думок. До таких принципів відносять: поєднання гласних і негласних заходів, наступальності, конспірації. Окрім перелічених принципів ОРД, у юридичній літературі зустрічаються і такі принципи як: безперервність; мобільність; забезпечення безпеки всіх учасників ОРД; повнота фіксації злочинних дій фігурантів і результатів, отриманих під час ОРД; достовірність та повнота відображення фактів [26, с. 330], конфіденційності негласного співробітництва [18, с. 153], оптимізації, раціональності, економії та організації оперативно-розшукових заходів [15, с. 35], цілеспрямованості, доцільності [21, с. 157–160] та ін.

Мета статті. Всі зазначені принципи, на нашу думку, потребують дослідження у площині діяльності оперативних підрозділів органів і установ виконання покарань з конфідентами. Проте їх значна кількість, суперечливість класифікацій та різне розуміння науковцями сутності окремих із них вимагає комплексної наукової розробки з метою створення єдиної обґрунтованої концепції принципів ОРД. У рамках даної статті ми спробуємо здійснити аналіз реалізації принципів ОРД, притаманних такому ключовому аспекту ОРД як сприяння оперативним підрозділами органів і установ виконання покарань на конфіденційній основі.

Виклад основного матеріалу. Одним із головних принципів конфіденційного співробітництва є *принцип законності*. Принцип законності – це вимога нормативного характеру, яка зобов'язує суб'єктів ОРД, а також усіх осіб, які залучаються до виконання завдань цієї діяльності, неухильно і точно виконувати норми Конституції, чинного оперативно-розшукового, кримінального і кримінального процесуального та іншого законодавства [7, с. 11]. Законність в ОРД – це нормативно-правові вимоги (положення), що виконують конкретні регулятивні функції і зобов'язують усіх посадових осіб, які провадять ОРД, неухильно виконувати всі норми Конституції, чинного кримінального, кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства [4, с. 99].

Сутність принципу законності конфіденційного співробітництва полягає в тому, що оперативні підрозділи органів і установ виконання покарань, використовуючи у практичній діяльності агентурний метод, керуються нормами оперативно-розшукового законодавства та інших законів, які визначають ОРД легітимною правоохоронною діяльністю і є її правовою основою. Згідно з п. 13 ст. 8 Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність”, суб'єкти ОРД мають право „встановлювати конфіденційне співробітництво з особами на засадах добровільності” [19]. На основі цього положення ми можемо зробити висновок, що під час здійснення конфіденційного співробітництва відносини між його суб'єктами не можуть виходити за межі визначеного законодавцем правового простору.

Принцип взаємодії оперативних підрозділів має розглядатися як спільна діяльність з обміну конфіденційною інформацією, проведення спеціальних операцій, застосування оперативно-технічних засобів.

Органи державної влади й управління, їх службові особи в межах своєї компетенції, згідно з Конституцією України та іншими законами й нормативно-правовими актами, сприяють правоохоронній діяльності. До об'єктів правоохоронної діяльності належать також трудові колективи, громадські об'єднання та громадяни, які самостійно чи разом із працівниками оперативних підрозділів у межах своєї компетенції охороняють громадський порядок, протидіють злочинності, а саме: постійні комісії місцевих органів влади, громадські об'єднання, трудові колективи підприємств, установ, організацій, органи громадського самоврядування за місцем дислокації органів і установ виконання покарань [22, с. 198]. Слід зазначити, що при конфіденційному співробітництві названий принцип практично не проявляється, однак для ОРД він має важливе значення, адже одним із ос-

новних завдань ОРД в органах і установах виконання покарань є надання правоохоронним органам, які здійснюють ОРД, допомоги в розкритті, припиненні та попередженні злочинів, що є однією із форм прояву принципу взаємодії.

Детальний аналіз Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність” [19] надає можливість вважати, що проведення оперативно-розшукових заходів оперативними підрозділами неможливе без дотримання інших принципів, що визначають специфіку і характер ОРД і належать до групи галузевих принципів.

Такими принципами прийнято вважати: поєднання гласних і негласних заходів; добровільність; конфіденційність; конспірація; наступальність.

Принцип поєднання гласних і негласних заходів впливає зі змісту самого поняття „оперативно-розшукова діяльність”, що являє собою систему гласних і негласних пошукових розвідувальних і контррозвідувальних заходів. Головним завданням ОРД є забезпечення інтересів кримінального судочинства. Найбільш результативно і повно гласні та негласні заходи поєднуються у процесі документування й реалізації оперативно-розшукових справ, комплексного проведення оперативно-розшукових заходів з участю інших служб, населення та громадських об’єднань [7, с. 13].

Під *принципом негласності діяльності* оперативних підрозділів необхідно розуміти правило збереження у суворій таємниці персональних даних особового складу, місць дислокації службових приміщень та інформації щодо діяльності оперативних підрозділів.

Вірно з цього приводу пише І. В. Сервецький: „...попередній, пошуковий характер розшукової діяльності визначає межі її гласності. Природно, що гласність виявляється в поінформованості громадян з приводу: цілей і завдань органів, що здійснюють розшукову діяльність; принципів їх роботи; законних меж їхнього втручання у сферу, що охороняється правом суспільних відносин; взаємних прав й обов’язків цих органів, з одного боку, і громадян, посадових осіб, інших державних органів і громадських організацій – з іншого; гарантій діяльності правоохоронних органів тільки в межах установленної компетенції” [22, с. 198].

Враховуючи те, що конфіденційне співробітництво є негласною частиною діяльності оперативних підрозділів, зазначений принцип безпосередньо стосується організації агентурної мережі в органах і установах виконання покарань. Така діяльність має виключно негласний характер, що кореспондується з такими принципами конфіденційного співробітництва – конфіденційність, конспірація і добровільність.

Одним із дискусійних принципів конфіденційного співробітництва є принцип добровільності. Принцип добровільності забезпечує залучення громадян до виконання завдань ОРД з їх власного бажання, доброї волі, без насилля і примусу.

Вирішуючи завдання ОРД, оперативні підрозділи повинні залучати до співробітництва окремих громадян лише на добровільній основі. Стаття 23 Конституції України проголошує, що кожна людина має право на вільний розвиток, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей,

та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості. Ці положення Основного Закону держави, трансформовані на конфіденційне співробітництво, означають, що кожен громадянин України чи особа, яка проживає в Україні, має право вільно визначитися: співпрацювати їй з оперативними апаратами органів, що мають право здійснювати ОРД, чи відмовитися від такого співробітництва. Але вона має обов'язок перед суспільством і цей обов'язок може виявитися в тому ж співробітництві, оскільки вільний і всебічний розвиток її особистості може здійснюватися лише в суспільстві, в якому діє належний правопорядок. Кожен, хто його порушує, мусить знати, що він буде покараний за це [24, с. 58]. Проблеми реалізації принципу добровільності при здійсненні конфіденційного співробітництва більш детально нами розглядалися у попередніх публікаціях [25]. У зв'язку з цим ми лише констатуємо, що принцип добровільності у конфіденційному співробітництві відіграє особливу роль, його дотримання сприятиме ефективному виконанню завдань, які покладаються на осіб, що надають допомогу оперативним підрозділами на конфіденційній основі.

Наступним принципом агентурної роботи є принцип *конфіденційності*. За тлумачним словником української мови термін „конфіденційний”, „конфіденційність” тлумачаться як „інформація, яка не підлягає розголосу; довірчий, таємний; інформація, яка доступна лише адресату” [3, с. 570]. Конфіденційність – це чітке, неухильне дотримання й виконання конституційних, законодавчих і нормативних вимог, що стосуються прав, свобод і обов'язків особи, прав і обов'язків оперативних підрозділів правоохоронних органів, які здійснюють це співробітництво.

У контексті діяльності оперативних підрозділів принцип конфіденційності [14, с. 24; 1, с. 66; 12, с. 89; 21, с. 158] реалізується через систему правил збереження у таємниці інформації про факт та зміст конфіденційного співробітництва засуджених та інших осіб з оперативними працівниками.

Оперативні працівники, які здійснюють роботу з особами, залученими до конфіденційного співробітництва, зобов'язані: роз'яснювати їм мету співробітництва, їх права та обов'язки; допомагати їм під час виконання завдань; консультувати їх з правових питань та проводити з ними спеціальну підготовку; забезпечувати дотримання умов конспірації у роботі, не допускати розшифровки оперативно-розшукових заходів, що проводяться з їх участю та попереджувати інші негативні наслідки, які можуть виникнути під час конфіденційного співробітництва; вживати передбачених законом заходів щодо запобігання загрозам життю, здоров'ю або майну, конфіденційним джерелам, а також членам їх сімей, що виникли у зв'язку зі співробітництвом; зберігати в таємниці співробітництво та суворо дотримуватися визначених законом вимог, згідно з якими відомості про осіб, які співробітничать або раніше співробітничали з правоохоронними органами, можуть бути розголошені тільки з їх письмової згоди або в інших надзвичайних випадках, передбачених законом; приділяти постійну увагу вихованню громадян, залучених до конфіденційного співробітництва [17].

Організація секретного документообігу та співпраця з конфідентами в

органах і установах виконання покарань організована таким чином, що принцип конфіденційного співробітництва не може бути у повній мірі дотриманий. Проблема полягає у тому, що процедура залучення конфідента передбачає можливість ознайомлення з документами на залучення ряду співробітників, наприклад начальника оперативного підрозділу, начальника органу чи установи, а також співробітників обліково-реєстраційного підрозділу, які здійснюють перевірку кандидатів за обліками, а це, у свою чергу, до певної міри нівелює принцип конфіденційності.

Конспірація при здійсненні конфіденційного співробітництва передбачає проведення всіх заходів у повній таємниці від осіб, яких перевіряють і розробляють, а також від інших осіб, які не мають прямого службового відношення до організації і виконання таких заходів. Питання конспірації в агентурній роботі було в центрі уваги в усіх нормативних актах МВС СРСР [27, с. 37]. Воно посідає значне місце і в чинних нормативних актах Державної пенітенціарної служби України, а також впливає з вимог Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність” [19].

Посилаючись на принцип конспірації, законодавець звертає увагу на одну з найважливіших рис ОРД – забезпечення негласності засобів і джерел отримання інформації. Таке ставлення до конспірації абсолютно виправдане. Адже від ступеня скритності в негласній роботі залежить не тільки успіх ОРД, а й життя і здоров'я негласного працівника та членів його сім'ї [24, с. 76].

Н. В. Павличенко здійснив детальний аналіз правил конспірації як моделі суспільних відносин, що виникають у сфері ОРД, та дійшов висновку про необхідність підготовки нормативно-правового акта у вигляді „Правил конспірації при проведенні оперативно-розшукової діяльності”. Ми цілком підтримуємо таку пропозицію автора і погоджуємося із його твердженнями, що розгалужена систем законодавства як в Російській Федерації, так і в Україні не дає чіткої відповіді на питання, що собою являють правила конспірації [16, с. 109–115].

Вважаємо за потрібне зазначити, що в умовах установ виконання покарань принцип конспірації порушується набагато частіше, ніж в умовах вільного суспільства, і досягти повного його виконання дуже складно. Існують непоодинокі факти, коли самі засуджені (залучені до конфіденційного співробітництва) повідомляють іншим засудженим чи адміністрації, що вони співпрацюють з оперативним відділом. Тобто самі конфіденти порушують принцип конспірації, не побоюючись розправи з боку інших засуджених, а навпаки, використовують співробітництво як певний „захист” від інших засуджених. Як правило, це відбувається у так званих „червоних зонах”, де адміністрація керує всіма процесами, що відбуваються в установі виконання покарань.

Важливим галузевим принципом ОРД, який виокремлюється вченими, є принцип *наступальності* [8, с. 66; 12, с. 91]. До змісту принципу наступальності можна віднести правила безперервності; мобільності; динамічності, які Р. А. Халілев вважає самостійними принципами [26].

Принцип наступальності полягає в тому, що оперативні працівники

зобов'язані своєчасно організувати і здійснювати оперативно-розшукові заходи, спрямовані у першу чергу на своєчасне попередження, виявлення і розкриття злочинів, здійснення упереджуючих дій стосовно осіб із протиправною спрямованістю. У цьому принципі знаходить своє відображення захисна функція ОРД, розкривається пошуковий та упереджуючий характер цього самостійного виду юридичної державної діяльності [11, с. 81].

Висновки. Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що теоретична розробка принципів конфіденційного співробітництва в органах і установах виконання покарань заслуговує на уважний і фундаментальний розгляд. Необхідно детально регламентувати у національному законодавстві систему принципів конфіденційного співробітництва, що, безперечно, оптимізуватиме та сприятиме ефективному здійсненню ОРД.

Бібліографічні посилання

1. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність. Ч. 1 : підручник / Бандурка О. М. – Х., 2002.
2. Бараненко Б. И. Методология теории и практики ОРД в современных условиях: проблемы и перспективы (фрагменты из монографии) / Б. И. Бараненко, Э. А. Дидоренко // Вісн. Луганського держ. ун-ту внутр. справ імені Е. О. Дідоренка. – 2010. – Спец. вип. № 4. – Ч. 4. – С. 467–571.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь, 2007.
4. Віговський В. Л. Реалізація принципу законності в оперативно-розшуковій діяльності / В. Л. Віговський // Захист прав і свобод людини і громадянина в Україні : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Бровари, 11–12 лют. 2010 р.). – Чернігів, 2010. – С. 97–101.
5. Вольдман Ю. Я. Об оперативно-розыском праве как отрасли советского права / Ю. Я. Вольдман // Актуальные вопросы работы со спецаппаратом. – Омск, 1981.
6. Грохольський В. Л. Призначення оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ і деякі принципи її здійснення / В. Л. Грохольський // Вісник Одеського ін-ту внутр. справ. – 1997. – № 1. – С. 43–45.
7. Грохольський В. Л. Система принципів оперативно-розшукової діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 21.00.06 / Грохольський В. Л. – К., 1999.
8. Долженков О. Ф. Оперативно-розшукова діяльність як правоохоронна функція кримінальної міліції. / Долженков О. Ф., Думко А. Ф., Козаченко І. П. – Одеса, 2000.
9. Колодій А. М. Принципи права України : монографія / Колодій А. М. – К., 1998.
10. Марксистско-ленинская общая теория государства и права. Основные институты и понятия / Братусь С. Н., Гулиев В. Е., Денисов А. И. и др. ; редкол. : В. Е. Гулиев, Г. Н. Манов (отв. ред.), Н. П. Фарберов, Р. О. Халфина. – М., 1970.
11. Мишугис Г. С. Наступательность как принцип оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел / Г. С. Мишугис // Место и роль органов внутренних дел в системе уголовной юстиции : матер. межвуз. науч. конф. слушателей, курсантов и студентов (Омск, май 2007 г.). – Омск, 2008. – Вып. 12. – С. 81–82.
12. Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: Заг. частина : підручник / Дідоренко Е. О., Козаченко І. П., Кондратьєв Я. Ю. та ін. ; за ред. Л. В. Бородича. – Луганськ, 1999.
13. Оперативно-розшукова діяльність : навч. посіб. / Моїсєєв Є. М., Джужа О. М., Никифорчук Д. Й. та ін. ; за ред. проф. О. М. Джужі. – К., 2009.
14. Оперативно-розыскная деятельность : учебник. – 2-е изд., доп. и перераб. / под ред. К. К. Горяинова, В. С. Овчинского, Г. К. Синилова, А. Ю. Шумилова. – М., 2004.
15. Основы оперативно-розыскной деятельности в Украине : учеб. пособие / Дидоренко Э. А., Бараненко Б. И., Глазков В. А. и др. ; под. ред. Э. В. Виленской. – К., 2007.

16. Павличенко Н. В. Правила конспирации как модель регулируемых общественных отношений, возникающих в оперативно-розыскной деятельности / Н. В. Павличенко // Вестник Владимир. юрид. ин-та. – 2009. – № 3. – С. 109–115.

17. Павличенко Н. В. О месте и роли принципов охраны конфиденциального содействия в системе основополагающих идей оперативно-розыскной деятельности / Н. В. Павличенко // Современное право. – 2009. – № 11. – С. 137–141.

18. Принципи оперативно-розшукової діяльності / Козаченко І. П., Грохольський В. Л., Ященко В. А., Щуровський А. М. ; за ред. І. П. Козаченка. – К., 1999.

19. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-ХІІ // ВВР. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

20. Регульський В. Л. Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: правові та організаційні основи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 21.00.06 / Регульський В. Л. – К., 1997.

21. Сервецький І. В. Науково-практичний коментар Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність” / І. В. Сервецький, В. А. Дашко. – 3-тє вид., доп. (Станом на 1 червня 2006 року). – К., 2006.

22. Сервецький І. В. Принципи розшукового права / І. В. Сервецький // Юридична наука. – № 3. – 2011. – С. 196–204.

23. Скакун О. Ф. Теория государства и права: учебник. – Х., 2000.

24. Усенко В. Ф. Використання конфіденційної допомоги громадян у боротьбі зі злочинами: погляд сьогодення : монографія / Усенко В. Ф., Некрасов В. А., Мацюк В. Я. – К., 2007.

25. Халимон С. І. Проблеми реалізації принципу добровільності при конфіденційному співробітництві з оперативними підрозділами органів і установ виконання покарань / С. І. Халимон // Протидія наркозлочинності: досвід установ виконання покарань і слідчих ізоляторів: матер. наук.-практ. конф. (Чернігів, 16 бер. 2012 р.). – Чернігів, 2012. – С. 92–94.

26. Халілев Р. А. Система принципів оперативно-розшукової політики з протидії злочинності на ґрунті етно-конфесійних суперечностей / Р. А. Халілев // Учені зап. Таврійського нац. ун-ту ім. В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки. – 2010. – Т. 23 (62). – № 1. – 2010. – С. 328–336.

27. Хлобустов О. М. О назначении и содержании принципов конспирации, сочетания гласных и негласных методов и средств в оперативно-розыскной деятельности / О. М. Хлобустов // Оперативник (сыщик). – 2008. – № 3 (16). – С. 35–40.

Халимон С.І. Реализация принципов конфиденциального сотрудничества в органах и учреждениях исполнения наказаний. Проанализированы принципы конфиденциального сотрудничества в органах и учреждениях исполнения наказаний. Определена система принципов конфиденциального сотрудничества в органах и учреждениях исполнения наказаний.

Ключевые слова: *конфиденциальное сотрудничество, принципы, негласный аппарат, органы и учреждения исполнения наказаний.*

Khalymon S.I. Realization of principles of confidential cooperation in correctional bodies and institutions. There is the analysis of principles of confidential cooperation in correctional bodies and institutions and their realisation.

Realizing tasks of operational-search activity, operational units should involve the cooperation of individuals only on a voluntary basis. Article 23 of the Constitution of Ukraine declares that everyone has the right to free development, if it does not violate the rights and freedoms of others, and has duties to the society in which the free and comprehensive development of his personality. These provisions of the Basic Law of the State, transformed into a confidential cooperation, mean that every citizen of Ukraine or a person living in Ukraine, is free to decide: to cooperate with operational bodies entitled to carry out operational-search activity or refuse such cooperation.

Problem of operational-search activity principles is sufficiently researched in theory. These include a combination of undercover and open actions in crime fighting, observance of

secrecy; offensiveness in carrying out search operations, a clear separation of functions and the interaction of operational services (devices) together with other agencies, and with other government agencies that perform functions to combat crime.

As part of this paper the author analyzes the realisation of principles of operational search activity inherent in such key aspects of operational activities as the promotion of operational units and correctional institutions on a confidential basis.

The analysis of the realisation of the principles of operational activities allow to conclude that the theoretical development of the principles of a confidential cooperation in correctional bodies and institutions are worthy of careful and fundamental consideration. It's necessary to specify in detail the national legislation of principles of confidential cooperation which surely will optimize and facilitate the effective realization of operational search activity.

Keywords: confidential cooperation, principles, secret apparatus, correctional institutions.

Надійшла до редакції 18.02.2013

О.Л. Христов, Ю.В. Христова
кандидати юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.6 : 351.74

ВІДПОВІДНІСТЬ НЕГЛАСНОЇ СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ ДО ПОСТАНОВЛЕННЯ УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ ВИМОГАМ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Сформульовано напрями приведення у відповідність Конституції України норм Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» у питанні проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Ключові слова: Кримінальний процесуальний кодекс України, оперативно-розшуковий захід, негласні слідчі (розшукові) дії.

Постановка проблеми. Реформування системи кримінальної юстиції у напрямі подальшої демократизації, забезпечення верховенства права, гуманізації, посилення захисту прав і свобод людини зумовлено докорінними змінами в соціально-політичних та інших умовах життя суспільства і держави на нинішньому етапі розвитку України відповідно до вимог міжнародних правових актів і зобов'язань нашої держави перед європейським та світовим співтовариством.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI [1] (далі – КПК) покликаний удосконалити правове регулювання у сфері кримінального судочинства. Проте, у зв'язку зі зміною процесуального порядку досудового розслідування кримінальних правопорушень, виникають протиріччя щодо співвідношення норм кримінально-процесуального та оперативно-розшукового законодавства та їх відповідності Конституції України.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Дослідженню проблем реформування кримінальної юстиції в Україні присвячені праці В.О. Глушкова, Ю.М. Грошевого, Л.М. Лобойка,